

Genesis 11

- 1 ¶ Ooit werd er op de hele aarde één enkele taal gesproken.
- 2 Toen de mensen in oostelijke richting trokken, kwamen ze in Sinear bij een vlakte, en daar vestigden ze zich.
- 3 Ze zeiden tegen elkaar: ‘Laten we van klei blokken vormen en die goed bakken in het vuur.’ De kleiblokken gebruikten ze als stenen, en aardpek als specie.
- 4 Ze zeiden: ‘Laten we een stad bouwen met een toren die tot in de hemel reikt. Dat zal ons beroemd maken, en dan zullen we niet over de hele aarde verspreid raken.’
- 5 ¶ Maar toen daalde de HEER af om te kijken naar de stad en de toren die de mensen aan het bouwen waren.
- 6 Dit is één volk en ze spreken allemaal een en dezelfde taal, dacht de HEER, en wat ze nu doen is nog maar het begin. Alles wat ze verder nog van plan zijn, ligt nu binnen hun bereik.
- 7 Laten wij naar hen toe gaan en spraakverwarring onder hen teweegbrengen, zodat ze elkaar niet meer verstaan.
- 8 De HEER verspreidde hen van daar over de hele aarde, en de bouw van de stad werd gestaakt.
- 9 Zo komt het dat die stad Babel heet, want daar bracht de HEER verwarring in de taal die op de hele aarde gesproken werd, en van daar verspreidde hij de mensen over de hele aarde.
- 1 ¶ De HEER zei tegen Abram: ‘Trek weg uit je land, verlaat je familie, verlaat ook je naaste verwanten, en ga naar het land dat ik je zal wijzen.

Genesis 12

- 2 Ik zal je tot een groot volk maken, ik zal je zegenen, ik zal je aanzien geven, een bron van zegen zul je zijn.
- 3 Ik zal zegenen wie jou zegenen, wie jou bespot, zal ik vervloeken. Alle volken op aarde zullen wensen gezegend te worden als jij.’
- 4 ¶ (4–5) Abram ging uit Charan weg, zoals de HEER hem had opgedragen. Hij was toen vijfenzeventig jaar. Hij nam zijn vrouw Sarai mee en Lot, de zoon van zijn broer, en ook alle bezittingen die ze hadden verworven en de slaven en slavinnen die ze in Charan hadden verkregen. Zo gingen ze op weg naar Kanaän.

Genesis 11:1-9 en 12:1-4

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Waar zijn ze toch gebleven, die grote en machtige rijken van weleer? Assyrië, Babylonië, Egypte, Perzië, Griekenland en Rome, wat ervan overgebleven is hoogstens een naam, wat inscripties, en enkele puinhopen, natuurlijk de moeite waard om tijdens je vakantie te bezichtigen, maar het is vergane glorie. Het was opkomst, bloei, verval, ondergang. Zo ook met die stad en die toren uit Genesis 11: het begon goed: één taal en spraak, één hechte gemeenschap, alles lijkt binnen handbereik- nu zal niets van wat zij denken te doen voor hen onuitvoerbaar zijn-

Maar het einde is één en al verwarring.

Het machtige Babel, dat "poort der goden" betekende lijkt te eindigen in spraakverwarring-Babel, babbelsstad.

Waarom gaat het nu eigenlijk in dat verhaal van die toren van Babel?

Want het is wel een fascinerend verhaal en het heeft schilders uitgenodigd het te verbeelden:

Pieter Breughel de Oudere uit 1563 schilderde een gebouw met de top in de wolken

waarlangs een weg omhoog schroeft en mensjes zijn druk in de weer.

Het verhaal van de toren van Babel moet voor ons herkenbaar zijn, want als we horen dat niets in Babel onuitvoerbaar lijkt dan denken we aan onze wetenschap, techniek, economie - wat kunnen we veel- en als we horen over de spraakverwarring dan herkennen we dat ook: de communicatiestoornis in gezinnen, in kerken, tussen volkeren; de kwalijke gevolgen van de techniek en wetenschap als vervuiling; de kredietcrisis van de zeepbeleconomie

Maar waarover gaat het nu?

Is de toren van Babel een waarschuwing tegen die pogingen om volken en kerken bij elkaar te brengen.

Moet je met Genesis 11 de V.N. de EU veroordelen, of de Wereldraad, of de PKN?

Mag je het gebruiken tegen wetenschappelijke, technische en economische vooruitgang...?

Zo is het gebeurd toen de mens in het eerste schip achter de horizon verdween, toen hij met de eerste trein ging rijden met 30 km per uur, toen de mens de vlucht van de vogels ging nabootsen door te gaan vliegen, toen de raketten de lucht in gingen en de eerste mensen een voet op de maan zetten, nu we speuren naar leven in het heelal.

En nog steeds wijst men op het vergaan van het schip de titanic (geweldige), en het uiteenspatten van de voyager (uitdager), en het als een kaartenhuis in elkaar zakken van het WTC, op beurskoersen die dalen, op de hoogmoed van de mens die voor de val komt.

Maar de torens van Babel, zijn dat de fabrieken, de wolkenkrabbers, de laboratoria, de vliegvelden, de lanceerbases, de computerconcerns, de beurzen?

Ja, maar de mens is toch ook in de schepping gesteld om over haar te heersen en heeft God geen gaven gegeven om alles te onderzoeken?

We doen er goed aan te weten, dat Genesis 11 een bijzondere klank moet hebben gehad voor al die Joden, die terug kwamen uit de Babylonische ballingschap in 539 v. Chr.

Veel Joodse mensen, die verstrooid hadden geleefd in Babel/Mesopotamie (wat nu genoemd wordt Syrië en Irak) waren terug in Israël.

Ze werkten aan de wederopbouw van een nieuwe samenleving en voor hen moet de toren van Babel een bijzondere zeggingskracht hebben gehad.

Men wist van Babylon, de stad waarvan bekend is, dat er een ommuurd gedeelte was van tweeënehalf bij anderhalve kilometer waar hoofdzakelijk de heersende klasse woonde, een soort verboden stad.

Men wist van een toren van Babel, een bouwwerk van 100 meter hoog en 100 meter in het vierkant en werd "huis van de grondslagen van hemel en aarde" genoemd, gemaakt van tichelsteen met asfalt.

Die toren was een soort godenberg, zoals er in de oudheid meer bergen waren, denk maar aan de Olympos en de Himmels-Aya.

Men communiceerde daar met de goden en voorspelde de toekomst m.b.v. sterrenwielarij. Babylon, het is voor de mensen, die ervan hoorden de symboolstad van nomaden, die burgers waren geworden, van mensen, die zich waren gaan vestigen.

Van mensen, die, hoewel het er allemaal religieus uitziet, alleen maar geloofden in zichzelf.

Tot twee keer toe horen we de mensen in de vlakte van Sinear -die vlakte tussen de Eufraat en de Tigris- tegen elkaar zeggen: "welaan, laten wij..." dus geen roep van God, maar eigen initiatief.

Maar waar liep het nu verkeerd in Babel?

Ik denk aan drie dingen.

1. De bouw van de stad was een symbool van macht, eenheid en grenzeloosheid: "laten we ons een naam maken" zeggen ze..., "niets zal voor hen onuitvoerbaar zijn", zegt God later. Babylon heeft eigenlijk alle kenmerken van het geloof in eigen kracht en grenzeloze idealen. Van maakbaarheid.

Mensen denken vaak dat de wereld naar eigen hand gezet kan worden, technisch en economisch, of dat de laatste geheimen van het leven en de kosmos ontrafeld kunnen worden.

Maar dat kan tot op zekere hoogte.

Voor je het weet zit je met schadelijke gevolgen voor het milieu, met een hypotheek en kredietcrisis, met nieuwe onverklaarbare zaken, met ziekten.

Pas op voor de maakbaarheid van Babel: waar mensen als god willen zijn, gaan ze over elkaar heersen en krijg je een onderverdeling in een klein groepje machtigen voor wie niets onuitvoerbaar lijkt en een grote groep onmachtigen

2. Babel is ook een symbool van een stad waar iedereen hetzelfde moet denken, hetzelfde moet zeggen, hetzelfde moet leven, de stad waar de propaganda en de leuzen de dienst uitmaken en men geen kritiek duldt, want dat is zo lastig.

Die dictatuur van Babylon was een waarschuwing aan al die mensen die teruggekeerd waren uit de ballingschap: maak er geen babelcultuur van in het land Israel.

D.w.z. pas op voor het bouwgeweld, het maken van een samenleving waar alle verschillende groepjes ballingen, die allemaal hun eigenheid en afkomst hebben, tot een saaie eenvormige eenheid worden gesmeed. En denk vooral niet dat alles maakbaar is.

Het bouwgeweld, we hebben het gezien in Nazi-Duitsland -alles moest Arisch zijn- en we zagen het in het Oostblok: jarenlang heeft men naam willen maken door al die verschillende groepen en volken onder een noemer willen brengen en gedaan alsof er geen verschillen waren en nu breekt dat op.

Wanneer men te veel wil beheersen en iedereen gelijk wil schakelen komt de keerzijde van het beheersen naar boven: niet solidair.

Pas op voor het bouwgeweld van Babel, ook in de westerse samenleving: niet iedereen gelijk schakelen, niet alleen aanpassen, maar ook bewaren van je eigen identiteit.

Het is ook een waarschuwing aan de kerk, niet alleen door een geoliede organisatie smeed je alles tot een eenheid zonder dat eigen kleur en identiteit gewaarborgd is.

Wat eenheid is ook een geestelijk proces waarin God de boventoon voert en je elkaars eigenheid waarborgt.

En laat ze ook kleurrijk zijn die kerk -dat is niet vrijblijvend-, maar laat ons geen greep willen krijgen op al die volgelingen van Jezus, die in hun eigen taal en vormen uiting willen geven aan hun geloof.

Laten we er geen monotoon Babel van maken.

3. Er werd in Babel gezegd: "Laten we ons een naam maken opdat wij niet verstrooid worden".

"Opdat wij niet verstrooid worden", daar ontmoet je de angst achter dat bouwgeweld van Babel, men wil niet verstrooid worden, maar zichzelf handhaven; men heeft angst om te dienen, te offeren, zichzelf te verliezen, te geven aan God, te leven voor anderen.

De verkeerde gerichtheid van Babel was dat men een metropool had gemaakt terwijl men de verantwoordelijkheid verliest, de aarde laat liggen.

Babel met zijn hangende tuinen is een paradijs, maar dan voor jezelf, een knus leventje voor jezelf.

In Babel is iedereen druk in de weer voor zichzelf en zijn clubgenoten, maar niet voor de ander.

En Babel is een waarschuwing: niet de ontwikkeling zonder meer is verkeerd, maar wel dat temidden van alle ontwikkeling het meest noodzakelijke uit het oog wordt verloren: God en de naaste.

Babel, niet een waarschuwing tegen welvaart, welzijn, vrijheid en eenheid zonder meer, maar het wordt het wel wanneer dat alles niet gedeeld wordt.

Wel wanneer hebzucht de grondslag wordt en ligt die niet ten grondslag aan de kredietcrisis? Begon het niet met leven op de pof terwijl je het niet terug kon betalen? Werden banken in plaats van geldscheppers geen geldvernietigers?

Waar dient onze en mijn ontwikkeling toe? Ben ik een goed beheerder, rentmeester en toezichthouder? Ben ik met alle vooruitgang ook verder gekomen met de liefde, met God? Is mijn kerkelijke organisatie dienstbaar?

Pas op voor Babel, want Babel, hoe indrukwekkend ook, het heeft geen toekomst.

In Babel wordt altijd door de hemel ingegrepen.

"Welaan", imiteert God de mensen, laat ons neerdalen en daar hun taal verwarren".

God moet neerdalen om die hoge toren te zien, want voor Hem is het blijkbaar een miezertje en de stad een mierenhoop.

Wat wij belangrijk vinden zou God wel eens niet kunnen opmerken, terwijl andere door ons verwaarloosde zaken bij Hem hoog in het vaandel staan.

God verstoort het leven in Babel en jaagt de mensen de wereld in, verstroot ze.

Hij gaat oordelen, maar dan een oordeel als een heilzame noodmaatregel om de opdracht te verstaan en niet te klieken en te klitten, maar jezelf uit te strooien als zaad op de akker, om mensen te zoeken, te luisteren, hun taal te verstaan en te voldoen aan de opdracht: tot zegen te zijn.

Zijn er mensen, die zo leven?

Niet voor niets vertelt Genesis 12 over de roeping van Abram, iemand die wegtrok uit Ur en later uit Haran, net als Babel steden met tempeltorens.

Abram, hij gaat geen naam maken en geen grote torens bouwen, maar God zal zijn naam groot maken.

Abram, de enige woning die hij had was een tent en het enige wat hij bouwde was een altaar waarvan de boodschap deze is: je leeft niet voor jezelf, maar voor God en de naaste.

Je aanbidt niet de economie, de techniek, de wetenschap, maar God alleen

Zo gaat er een Joods verhaal over Abraham die op de winkel van zijn vader Terech moest passen. Die handelde in godenbeelden.

Abraham sloeg ze allemaal aan stukken. Hij kon niet begrijpen dat iemand van 60 een beeld van een dag oud kon aanbidden, of dat mensen meel gingen offeren aan iets wat van steen was.

Toen zijn vader terugkwam zei hij: 'wat heb je nu gedaan?' En toen zei Abraham: 'ze hebben ruzie gehad'.

Zijn vader zei: daar geloof ik niks van. Die beelden hebben geen verstand!

Precies zei Abraham: dat hebben ze niet: ik verwacht er mijn geluk niet van, ik trek eruit weg. Ik verwacht mijn geluk van de Levende God.

Dat leven is het wat het volk Israël mocht laten zien, dat leven liet die Ene in Israël, Jezus Christus zien.

Zijn leven en sterven was geen weg omhoog, van Naam maken.

Maar het was een weg omlaag, van dragen, delen en dienen en zo kreeg hij de Naam boven alle Naam.

Hij werd het nieuwe fundament van die andere stad waarnaar we op weg zijn. Jeruzalem, stad van geloof en vertrouwen, van verwachting en hoop, de stad van breken en delen.

Bent u ook inwoner van die stad? Wilt u leven van breken en delen, God de ruimte geven en de ander zegen?

Dan is je leven goud waard, waardevast!

Amen